RADIO FREE EUROPE
EAST EUROPE RESEARCH & ANALYSIS

CZECHOSLOVAK UNIT

PŘEHLED TISKU

Číslo: 175/X

Datum: 21.7.67.

OBSAH

ČTK /Rudé právo/	Vynesen rozsudek za rozvracení republiky	str. 2
red.čl. /Rudé právo/	Tigrid a spol	str. 4
František KOUŘIL /Rudé právo/	Sociální hlediska	str. 5
S. ŽEMLIČKA /Rudé právo/	Znovu o nových zásadách placení členských příspěvků KSČ	str. 6
František KOLÁR /Rudé právo/	Sionismus a antisemitismus	str. 8
A. JIŘIŠTĚ /Rudé právo/	Proč odcházejí	str. 14
Jan LICHÝ /Rudé právo/	Nepružné vztahy mezi zahraničním obchodem a výrobou	str. 15
Dr. Vladimír WYNNYCZUK Anna TUČKOVÁ /Kulturní tvorba/	O sjezdu žen a o těch, které na něm nebyly	str. 16
F. VODIČKA /Průboj/	Více smělosti by nevadilo	str. 18
Nikolaj STAVROGIN /Orientace/	Hold agentům	str. 19

RUDÉ PRÁVO, 16. července 1967, str. 2. 2/175/X

Vynesen rozsudek za rozvracení republiky

PRAHA 15. července (ČTK) — U městského soudu v Praze skončilo v sobotu vyhlášením rozsudku hlavní líčení proti obžalovaným Pavlu Tigridovi, Janu Benešovi a Karlu Zámečníkovi.

Pavel Tigrid, do roku 1959 státní občan ČSR, od roku 1959 státní občan USA, byl souzen v nepřítomnosti. Již před delší dobou byl vydán příkaz k jeho zatčení. Tigrid je znám jako prominent předúnorové reakce, která od počátku bojovala proti Košickému vládnímu programu Národní fronty Čechů a Slováků. Tyto cíle obžalovaný Tigrid sledoval i poté, když bez povolení zůstal mimo území naší republiky.

V průběhu hlavního líčení bylo zjištěno, že v letech 1948 až 1953 navštěvoval obžalovaný Tigrid jako jeden z představitelů uprchlických organizací různé uprchlické tábory, kde na shromážděních štval uprchlíky proti našemu státu a přesvědčoval je o tom, že v nejbližší době dojde k válce proti Československu a Sovětskému svazu. Zároveň získával tyto uprchlíky k aktivní nepřátelské činnosti proti Československu a neštítil se žádných prostředků, aby tohoto cíle dosáhl. Tuto trestnou činnost vyvíjel Tigrid v zájmu nepřátelských rozvědek, které z řad emigrantů získávají své agenty pro špionážní, diverzní, teroristickou a jinou nepřátelskou činnost proti naší republice.

Obžalovaný Tigrid se velmi aktivně podílel i na organizování rozvratných akcí na území našeho státu. Posílal k nám ze zahraničí ilegální cestou výzvy k aktivnímu odporu proti státu a pokyny k budování diverzních a zpravodajských skupin. V této době Tigrid převážně působil na území západního Německa.

Od roku 1951 pracoval Tigrid v rozhlasové stanici Svobodná Evropa, která, jak bylo v hlavním líčení znovu prokázáno, je jedním z center rozvratných útoků proti zemím socialistického tábora. Československé vysílání této štvavé rozhlasové stanice bylo v rozhodující míře řízeno obžalovaným Tigridem jak po stránce obsahové, tak provozní i personální. Obžalovaný se pokoušel ve svých projevech vysílaných touto stanicí od května 1951 do října 1952 soustavně vyvolávat válečnou psychózu, hanobil společenské a státní zřízení naší republiky, její vedoucí představitele a naše spojenecké svazky se Sovětským svazem. Vyzýval občany k aktivnímu odporu proti státnímu zřízení a k opuštění republiky. Tak např. ve svém rozhlasovém projevu 25. 8. 1951 hovořil Tigrid o tom, že v poslední době byly na území naší republiky dopraveny ve velkém množství letáky protistátního obsahu a že se tak nestalo poprvé ani naposledy. Tato skutečnost byla před soudem potvrzena výpovědí svědků M. Pátka a M. Dvořákové (oba jsou bývalými zaměstnanci rozhlasové stanice Svobodná Evropa), kteří uvedli, že obsah letáků, dopravovaných balóny na území ČSSR, vypracovávalo čs. oddělení rozhlasové stanice Svobodná Evropa a že celou akci řídil obžalovaný Tigrid spolu s Američany Fischerem a Grafem (pracovníky tzv. bezpečnostního oddělení Svobodné Evropy).

V řízení před soudem bylo dále prokázáno, že obžalovaný Tigrid v letech 1948 až 1953 se dopouštěl i špionáže vůči ČSSR. Ještě před únorem 1948 udržoval úzké styky s tehdejším vojenským přidělencem USA v Praze, Charlesem Katkem, později vypovězeným z Československa pro špionážní činnost. Katek se v roce 1948 stal vedoucím americké zpravodajské ústředny v západním Německu, kde vyvíjel velmi rozsáhlou špionážní činnost proti našemu státu. Obžalovaný Tigrid po svém příjezdu do západního Německa navázal s Katkem ihned kontakt a prostřednictvím jeho agentů udržoval spojení s některými protistátními skupinami v naší republice, které byly později odhaleny a zneškodněny. O spolupráci Tigrida s orgány americké zpravodajské služby v době jeho působení v rozhlasové stanici Svobodná Evropa vypovídali před soudem i svědci B. Folta, bývalý hlasatel této stanice, a svědkyně Dvořáková, kterou Tigrid do Svobodné Evropy sám přijímal. Tato svědkyně vypověděla, že obžalovaný při spolupráci s tzv. bezpečnostním oddělením Svobodné Evropy, kde se soustřeďovaly špionážní zprávy od agentů, vysílaných na naše území, získával se souhlasem americké špionážní služby z těchto zpráv údaje, které využíval pro štvavé vysílání Svobodné Evropy do Československa.

Z výpovědí zatčených agentů Rendla, Mareše, Gavendy a dalších bylo

prokázáno, že v rámci Československého vysílání rozhlasové stanice Svobodná Evropa byla vysílána hesla určená agentům cizí rozvědky a jejím spolupracovníkům vyvíjejícím nepřátelskou činnost na území republiky.

Když se ukázalo, že tzv. politika osvobození porobených národů, to znamená orientace na likvidaci socialistického zřízení států východní Evropy cestou války, je naprosto nereálná a nepřinesla žádné konkrétní výsledky, neboť ani uvnitř ČSSR nejsou síly ochotné postavit se za jejich nepřátelské zájmy, byly změněny prostředky nepřátelské činnosti. Jedním z prostředků rozvratné činnosti se od roku 1958 stal časopis Svědectví, vydávaný pod vedením obžalovaného Tigrida. Od roku 1958 do roku 1963 byl tento časopis vydáván v USA, později ve Francii. Bylo zjištěno a prokázáno, že časopisu byla a je poskytována finanční a jiná pomoc různými nepřátelskými organizacemi, jako např. International Advisory Council v New Yorku. Podle zjištění soudu plní časopis Svědectví úkoly, které mají sloužit k rozvrácení našeho státu zevnitř a rozbíjet morálně politickou jednotu našeho lidu. Jak bylo prokázáno z výpovědí řady svědků, snaží se Tigrid získávat zprávy pro tento časopis od československých občanů, kteří bez povolení opustili území ČSSR, a zejména zneužívat některé naše občany, kteří jezdí do kapitalistických států.

Obžalovaný Pavel Tigrid byl uznán vinným trestným činem rozvrácení republiky podle § 92 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. a) trestního zákona a trestným činem vyzvědačství podle § 86 odst. 3 písm. c) trestního zákona z roku 1950 (ve znění novely z r. 1956) a byl mu uložen trest odnětí svobody na 14 let.

Obžalovaný Jan Beneš byl získán Tigridem k nepřátelské trestné činnosti při svém prvém pobytu ve Francii v září 1964. Při několika schůzkách s Tigridem byl informován o jeho dřívějším působení v rozhlasové stanici Svobodná Evropa a o jeho současné nepřátelské činnosti páchané proti ČSSR v zahraničí. Beneš se s Tigridem dohodl na způsobu konspirativního spojení za účelem odesílání různých štvavých zpráv o našem státě tak, že tyto zprávy bude posílat na krycí adresu Daniely Kotnauerové v Londýně. Obžalovaný Beneš se tak stal jedním z oddaných spolupracovníků obžalovaného Tigrida, neboť až do svého zatčení mu velmi aktivně zasílal řadu nepravdivých a pomlouvačných zpráv o poměrech v ČSSR, obsahujících řadu útoků proti našemu společenskému a státnímu zřízení. Z důkazů provedených v řízení před soudem bylo zjištěno, že Beneš ve zprávách, které zasílal Tigridovi, nejen pomlouval a hanobil naše společenské a státní zřízení, ale otevřeně se vyznával ze své nenávisti k němu. Zprávy a informace, jakož i ostatní materiál, které obžalovaný Beneš odesílal přes krycí adresy nebo prostřednictvím jiných osob Tigridovi, nebyly určeny pouze k uveřejnění v časopise Svědectví, ale byly rozšiřovány i jiným způsobem. Touto činností obžalovaný Beneš z nepřátelství k našemu společenskému a státnímu zřízení a proti mezinárodním zájmům státu prováděl ve větším rozsahu cílevědomou podvratnou činnost ve spojení s cizím činitelem. Tuto činnost neprováděl Beneš zadarmo, dostal za ni i peněžitou odměnu.

V průběhu hlavního líčení byla obžalovanému Benešovi prokázána i další trestná činnost. Dopustil se totiž pokusu podvodu tím, že chtěl prodat jako originál bezcennou napodobeninu obrazu francouzského malíře Toulouse-Lautreca za 4000 Kčs, ač věděl o tom, že jde o padělek.

Obžalovaný Jan Beneš byl uznán vinným trestným činem podvracení republiky podle § 98, odst. 1 a 2, písm. a), b) trestního zákona a pokusem trestného činu podvodu podle § 8, odst. 1 a § 250, odst. 1, písm. a) trestního zákona. Byl mu uložen trest odnětí svobody na 5 let. Byl však zproštěn obžaloby pro trestný čin spekulace.

Karel Zámečník, obžalovaný z trestného činu poškozování zájmů republiky v cizině, byl obžaloby zproštěn.

Po vyhlášení rozsudku podal prokurátor odvolání proti výroku o vině, trestu a zproštění u obžalovaného Beneše a proti zprošťujícímu výroku soudu u obžalovaného Zámečníka.

Proti rozsudku podal odvolání též obhájce obžalovaného Tigrida a odvolal se i obžalovaný Beneš.

RUDÉ PRÁVO, 16. července 1967, str. 2.

»TIGRID A SPOL.«

Včera byla v našem tisku uveřejněna zpráva o procesu »Tigrid a spol.«, který v sobotu skončil v Praze vynesením rozsudků. (Tigrid 14 let a jeho spolupracovník Jan Beneš 5 let — rozsudek ještě nenabyl právní moci.)

Samotné jméno Pavla Tigrida, který byl souzen v nepřítomnosti, dnes už nic neříká velké většině mladší generace. Proto alespoň stručně k jeho životní dráze: Pavel Tigrid-Schönfeld se pohyboval jako pražský rodák v letech těsně před druhou světovou válkou nejdříve v levicových kruzích studentů a mladé inteligence. Za války, kdy byl v Londýně, objevil však v sobě »křesťanské přesvědčení« a dal se jako »nadějný mladý muž« do služeb lidové strany v londýnské emigraci. To mu umožnilo rychlé politické uplatnění v osvobozeném Československu po r. 1945, kdy se stal známý jako jeden z nejrenkenějších činitelů, zvláště svými články v časopisech Vývoj a Obzory, přičemž si zároveň dovedl zajistit několikerý příjem a možnost »ulejvat« pro všechny případy poníze do zahraničí.

Tam tedy začala jeho cesta vysloveného protisocialistického, protisovětského »západníka«, ve které pak po únoru 1948 pokračoval za hranicemi — a pokračuje stále. Už skoro dvacet let patří k pestré směsici různorodých, navzájem se potírajících a o své osobní uplatnění soupeřících poúnorových emigrantů, kteří se nadále živí svou politickou, ale i různou jinou činností proti Československu.

Dnes je z Pavla Tigrida americký občan a je to všemi svými rysy obratný a aktivní muž svých pánů. Skutečně není tak těžké pochopit, že on sám je pouze jedním článkem v mnohem širším řetězu mnohostranného působení, na které jsou za oceánem vynakládány obrovské dolarové prostředky a které je dnes celá zaměřeno na postupné a »nenápadné« ideologické rozvracení v socialistických zemích.

Je to vidět už z toho, jak zahraniční protičeskoslovenská činnost Pavla Tigrida věrně jako zrcadlo odráží v každém období taktiku a postup těch, s kterými se spojil. V nejhorších letech studené války, kdy se v USA každou chvíli vyzývalo k atomovému útoku na socialistické země, hovoří i Pavel Tigrid na vlnách smutně proslulého mnichovského vysílače Svobodná Evropa přesně v tomto tónu... Předpovídá válku. Napadá nejhrubšími výrazy představitele socialistického Československa, ale i statisíce československých občanů-členů KSČ. Vyzývá boz skrupulí k protistátní a špionážní činnosti a sám se na tom zúčastňuje, dvakrát jen na dálku a s pomocí jiných, mínně »vzácných« osob.

To však bylo v době studené války, na počátku padesátých let, kdy byl Tigrid ředitelem českého vysílání Svobodné Evropy. Mezitím se časy změnily. Naděje na úspěch otevřeného křižáckého tažení proti socialistickým zemím vybledly a vyprchaly. Na pořadu dne je něco jiného, co se dnes v příslušných amerických centrálách studuje, rozebírá a organizuje do všech podrobností. Na pořadu dne je to, co sami strategové antikomunismu nazývají plánem »ideologické eroze«. Jde tu o zcela svérázný výklad mírového soužití jako postupného a stupňovaného přizpůsobování socialistických zemí »svobodnému«, rozuměj kapitalistickému světu a podřizování se jeho vlivům. Jde tu o plány na pomalé, avšak vytrvalé rozleptávání vědomí — pomalé, avšak vytrvalé dobývání pozic v socialistických státech i v komunistických stranách.

Ve věrném zrcadle dnešní činnosti Pavla Tigrida je to možno pozorovat zvláště názorně. Pryč je jeho válečnické vystupování. Tentýž muž svých pánů vystupuje dnes pro změnu div ne jako »nepochopený přítel«, který pouze provádí v zahraničí »konstruktivní opozici« a jenom za tím účelem vydává svůj česky psaný časopis Svědectví, který má redakci v Paříži a je tištěn v Belgii. Už ten nejprostší fakt, z jakých zdrojů je financován tento časopis i jeho vydavatel, ukazuje jasně, oč tady ve skutečnosti jde.

A je jen logické, že v této své staronové úloze pan Pavel Tigrid, dnes padesátiletý, využívá rozšířeného cestování a styků mezi socialistickými a kapitalistickými zeměmi. Doslova chytá kdekterého československého občana, který služebně či neslužebně jede na Západ a má jen trochu významnější postavení nebo zvučnější jméno. Ustavičně píše různým lidem v republice, posílá boz objednávky svůj časopis do hotelů za Čechoslováky, vtírá se, hledí buď získat, nebo aspoň kompromitovat — prostě dělá to, co je jeho úlohou. Celý obsah Svědectví i Tigridovo osobní »snažení« směřují přitom především k ovlivnění kulturní a vědecké vrstvy československé inteligence, ke skupinkám a jednotlivcům a k jejich zatažení do hry.

Tak navázal v roce 1964 v Paříži i styky se svým pozdějším pražským spolupracovníkem Janem Benešem, který ovšem na rozdíl od něho skutečně zasáhl na lavici obžalovaných. Začalo to velmi typicky: Pavel Tigrid se poměrně mladému, tehdy osmadvacetiletému Benešovi při jeho návštěvě v Paříži nejprve představil jiným jménem a natočil si tajně na pásek jeho řeči. Při dalším setkání mu to sdělil zároveň s otcovským varováním, jak byl »neopatrně« a jak může být rád, že onen magnetofonový pásek je v rukou tak přátelského, chápajícího muže.

Benešovo smýšlení o našem zřízení, o kterým se před soudem nijak netajil, je však takové, že se přes tyto začátky skutečně pustil do spolupráce s Tigridem, ve které pak »pomáhal« i další osoby. Oklikou přes londýnskou adresu i jinými způsoby posílal Tigridovi tajně mnoho příspěvků, ve kterých — jak říká včerejší zpráva — »nejen pomlouval a hanobil naše společenské a státní zřízení, ale otevřeně se vyznával ze svého nepřátelství k němu«. Svou úlohu zde zřejmě sehrály i »psychopatické a hysterické rysy v jeho povaze«, o nichž mluví lékařský nález. Stejně jako skutečnost, že byl už jako voják odsouzen na 25 měsíců vězení.

Po pravdě je třeba také říci, že se k němu Tigrid později zachoval ve stylu lidí svého druhu. Patrně už z toho důvodu, že dostal přímo z Československa vzkazy, které uváděly v pochybnost hodnotu této spolupráce. Po veškeré předchozí konspiraci, krycích adresách atd. posílá náhle Benešovi do Prahy nikterak šlohomující částku ve francouzských francích — a podepisuje se plným jménem jako odesilatel. »Nejdřív měl pan Tigrid pořád plná ústa utajování a teď mi udělá tohle,« vyjádřil se o tom při procesu Jan Beneš, ačkoli se zároveň stále otevřeně hlásil k tomuto »sympatickému muži«, který měl pro něho tolik pochopení a který zajistě dobře rozumí tomu, co dělá.

Bylo věcí soudu posoudit to všechno po právní stránce. Oč zde šlo politicky, občansky, lidsky, to snad dost zřetelně naznačují uvedené poznávací znaky.

5/175/X

KOMENTUJEME

Sociální hlediska

Jak bylo již oznámeno, budou během druhého pololetí postupně zvýšeny některé nejmenší důchody. Platí to i pro bývalé zemědělce, jejichž jediným nebo hlavním zdrojem obživy je dnes důchod. V těchto případech může být důchodům podle posouzení národních výborů přiznáno až 400 Kčs, a je-li na důchod odkázán další rodinný příslušník, až 600 Kčs měsíčně. Celková úprava si vyžádá 87 milionů Kčs a zahrne asi 120 tisíc důchodců.

Tím palčivý problém nejnižších důchodů stojící dnes v popředí sociální politiky nebude ještě vyřešen. Podle hospodářských možností mají být na tento účel v příštím roce i v dalších letech postupně uvolňovány prostředky ze státního rozpočtu, aby mohly být do roku 1970 zvýšeny postupně všechny nejnižší důchody. Tento záměr se týká dalšího okruhu lidí závislých plně na důchodu a jeho uskutečnění si vyžádá podle předběžných propočtů zhruba 600 milionů Kčs.

Jak se ukazuje, budou však i potom narůstat rozdíly v důchodech. Diferenciace v odměňování a rychlejší vzestup průměrných výdělků se projeví v tom, že pracovníci, kteří odejdou v příštích letech na odpočinek, budou mít nárok na vyšší důchod než lidé pobírající důchod již delší dobu. Za určitý čas se proto patrně problém nejnižších důchodů vynoří znovu.

Přehodnocení některých hledisek v sociální politice si vyžádala pružnější cenová politika. Připouští-li se, že do určité míry, i když pomalejí než průměrné, výdělky, mohou stoupat maloobchodní ceny, porostou i životní náklady, což by nejvíce pociťovali důchodci i ostatní domácnosti s pevnými příjmy. Z toho vyplývá, že se musí zřejmě vypracovat systém, podle něhož by pevné příjmy byly diferencovaně »zavěšeny« na růstu výdělků ve výrobní oblasti, čímž by se růst životních nákladů vyvážil.

Protože se vytvářejí podmínky pro zřetelnější mzdové odlišení kvalifikace, vynikajícího, průměrného a podprůměrného výkonu, bylo by správné umožnit lidem, kteří o to budou mít zájem, platit si důchodové nadlepšení, na nějž by podle hospodářských výsledků připlácely i jednotlivé podniky. To by bylo vítané zejména pro pracovníky, jejichž tvůrčí a fyzické schopnosti, a tím i výdělky dosahují před odchodem do důchodu vrcholu a kteří po opuštění zaměstnání obzvlášť pociťují snížení životní úrovně.

V této souvislosti se nutno zmínit také o maximální důchodové hranici. Dosud je tento limit stanoven pro jednotlivé kategorie pracovníků v pevných částkách. Vývoj průměrných mezd naznačuje, že i tyto hranice bude nutno ve vhodné době prozkoumat a pozměnit, neboť se vytvořily nové relace a podmínky, které by nebylo správné přehlížet.

Vedle nejnižších důchodů si zaslouží prvořadou pozornost také výpomoc v mateřství a sociální podpora rodin a více dětmi, jejichž životní úroveň roste proti ostatním pomaleji a v nemálo případech i stagnuje, jako nejúčinnější pomoc pro rodiny s více dětmi se jeví zvýšení dětských přídavků. Na podporu v mateřství naopak zatím nejsou tak vyhraněné názory. Na jedné straně se doporučuje další prodloužení placené mateřské dovolené při dosavadní výši příspěvku, na straně druhé je zastáván názor, že by se mělo umožnit, aby matka řekněme dva roky mohla zůstat u dítěte doma a po tuto dobu pobírat sníženou podporu. Možná že v tomto případě by se osvědčilo ponechat možnost volby, neboť v rodinách jsou odlišné podmínky a zájmy.

Nakonec zbývá říci, že nadhozené otázky nejsou jen věcí všestranného posouzení a schválení. Úvahy o zlepšení v sociálním zabezpečení nelze vidět odtrženě od celkových možností společnosti. Požadavků a podnětů v této oblasti nebude nikdy málo, i o těch nejnaléhavějších však nakonec rozhodují hospodářské výsledky. A to proto, že i na pohled nepatrné zlepšení si při bezmála tří milionech vyplácených důchodů a dalších sociálních výhodách zpravidla vyžádá značné prostředky, které na to nutno vyčlenit a nesbromáždit zvýšením společenské produktivity práce a národního důchodu.

FRANTIŠEK KOUŘIL

Znovu o nových zásadách placení členských příspěvků KSČ

Změna se osvědčuje ● Některé chyby a omyly

Od počátku tohoto roku v celé straně platí nové zásady placení a evidence členských příspěvků KSČ. Ústřednímu výboru i redakcím Rudého práva a Života strany došly však v průběhu posledních měsíců dotazy členů i základních organizací strany k placení členských příspěvků. Svědčí především o tom, že tyto otázky nejsou základním organizacím ani členům lhostejné. Nechybí ani dopisy starých členů strany, kteří zdůrazňují význam materiálního spojení členů se stranou jak v minulosti, tak i v současné době.

Výsledky a vývoj v placení členských příspěvků za poslední léta potvrdily, že se upevnilo materiální spojení členů se stranou a že správné a včasné placení příspěvků se stalo jednou ze základních stranických povinností členů strany. Tento pozitivní vývoj vedl k soustavnému snižování členských příspěvků. V roce 1953 byly sníženy v průměru o 39 %, v roce 1956 o 31 %, v roce 1963 o 13 % a v letošním roce nová stupnice znamená snížení příspěvků o 25 %.

Ústřední výbor KSČ ocenil úsilí a péči stranických orgánů a základních organizací, kterou věnují správnému a včasnému placení členských příspěvků, přihlédl ke kontrolní činnosti kontrolních a revizních komisí všech stupňů — a na říjnovém plenárním zasedání v minulém roce schválil placení členských příspěvků bez příspěvkových známek. Tím byla především zrušena složitá distribuce příspěvkových známek z ústředního výboru přes krajské, okresní výbory a distribuční střediska až do základních organizací. Byl zrušen i nákladný tisk příspěvkových známek a jejich složitá evidence.

ÚV KSČ předpokládal, že placení členských příspěvků bez známek přispěje rovněž ke zkvalitnění péče o příspěvkovou morálku v základních organizacích strany a že podstatné zjednodušení administrativy umožní funkcionářům základních organizací a především funkcionářům a pracovníkům stranických orgánů věnovat více času konkrétní politickoorganizační práci přímo v základních organizacích.

PRAVIDLA A VÝJIMKY

Placení členských příspěvků bez příspěvkových známek se rychle vžívá. Je však nutno se vypořádat i s některými nedostatky: Podle zásad schválených ÚV KSČ je evidence členských příspěvků v celé straně vedena jednotně a je závazná pro všechny orgány a základní organizace KSČ. Je používáno přísně zúčtovatelných tiskopisů Evidence členských příspěvků KSČ. Výbory základních organizací musí zabezpečit, aby záznamy v evidenci byly přehledné a průkazné.

Člen strany má potvrdit svým podpisem správnost zapsané částky v příslušném řádku tiskopisu evidence. Při prověrkách se však setkáváme s dotazy, jak postupovat v těch případech, kdy člen strany v době své přítomnosti (dovolená, služební cesta atd.) pověří zaplacením členského příspěvku jiného člena. V těchto odůvodněných případech se podepíše k příslušné částce v evidenci člen, který částku složil, a to svým jménem, a nikoliv jménem člena, za něhož příspěvek zaplatil, jak se v některých případech stává. Není také správné, aby zaplacení členského příspěvku podepisoval v evidenci funkcionář, který členské příspěvky v základních organizacích vybírá.

Nelze rovněž souhlasit s tím, aby členské příspěvky KSČ byly členům sráženy z výplat, jako je tomu v některých základních organizacích, kde mzdová účtárna částky za příspěvky poukazuje přímo OV KSČ nebo je předává hospodáři základní organizace. Tento administrativní způsob vyřazuje člena strany ze styku s vedoucím stranické skupiny i s výborem organizace. V tomto směru přijal správné usnesení městský výbor KSČ v Ostravě, který se usnesl zamezit srážení členských příspěvků KSČ.

V rozporu s usnesením ÚV KSČ jsou ty případy, kdy se základní organizace KSČ usnesla, aby platili jednotný členský příspěvek všichni členové organizace nebo kdy členové platí jiné částky, než jak stanoví stupnice.

ZVÝŠENÉ NÁROKY NA KONTROLU

Nový způsob placení členských příspěvků vyžaduje přesnou a důslednou evidenci. Je však nesprávné vedení dalších pomocných evidencí o zaplacených členských příspěvcích v základní organizaci.

Placení členských příspěvků bez příspěvkových známek předpokládá stálou kontrolu, kterou musí uskutečňovat hlavně výbory základních organizací strany a příslušné kontrolní a revizní komise.

Podle stanov strany výbor základní organizace pověřuje 2—3 členy kontrolou hospodaření finančními a jinými prostředky základní organizace a kontrolou, jak jsou dodržovány směrnice ÚV KSČ o vedení členské evidence a stranické administrativy. Dosavadní zkušenosti ukazují, že na úseku kontroly pověřenými členy bylo dosud nejméně důslednosti a že bude třeba docílit ve všech základních organizacích, aby výbory věnovaly tomuto problému maximální pozornost.

Samostatnou otázkou je potvrzování zaplacení členských příspěvků. Ústřední výbor KSČ stanovil v zásadách, že vždy za čtyři měsíce výbor základní organizace má provést kontrolu a potvrdit každému členu strany, razítkem základní organizace v členské legitimaci správné zaplacení členských příspěvků. V případě, že člen strany přechází do jiné základní organizace v době, kdy ještě nemá zaplaceny členské příspěvky za celé čtyři měsíce, potvrdí mu předseda základní organizace v členské legitimaci razítkem a podpisem, dokdy má členské příspěvky zaplaceny (v místě pro mimořádné známky, případně na straně 15).

Vyskytují se však případy, že do členských legitimací je zaznamenávána výše zaplacených členských příspěvků podle jednotlivých měsíců. Jakékoliv záznamy tohoto druhu v členských legitimacích nejsou ovšem průkazné a nejsou také dokladem o zaplacení členských příspěvků. K záznamu o placení členských příspěvků slouží výlučně Evidence členských příspěvků ZO KSČ, jednotná pro všechny základní organizace, kde jsou zaplacené částky potvrzeny podpisem jednotlivých členů.

Často se objevují případy placení členských příspěvků za několik měsíců dopředu. Tato praxe není správná, i když musíme s ní počítat, jestliže přihlédneme k různým okolnostem a skutečnému životu. K výjimkám může dojít jen v tom případě, že člen strany předpokládá, že bude delší čas mimo své pracoviště nebo bydliště. Mohou nastat i případy, že základní organizace vybere a odvede členské příspěvky za všechny členy dopředu mnohdy na 2—3 měsíce, např. v místech vzdálených od centra OV KSČ, jako některé vesnické organizace apod.

V současné době činí počet zapla-

cených příspěvků KSČ v celé straně v porovnání se stavem členů téměř 100 %, avšak na počet základních organizací je skutečnost méně příznivá. I když se jedná většinou jen o organizace málo početné, budou muset příslušné orgány i výbory základních organizací strany této otázce věnovat zvýšenou pozornost zvláště nyní, v letních měsících, v období dovolených, kdy řada členů opustí na delší čas svá pracoviště nebo bydliště. Výbory základních organizací mají zabezpečit, aby z těchto důvodů nedošlo k vážnějšímu poklesu v placení členských příspěvků KSČ.

Ústřední výbor KSČ ve spolupráci se všemi orgány strany a kontrolními a revizními komisemi pečlivě zkoumá, jak se nový způsob placení členských příspěvků osvědčuje. Koncem roku bude znovu zhodnocen a podle potřeby bude evidence ještě dále zdokonalena.

ODPOVĚĎ NA DOTAZY

A ještě k několika konkrétním dotazům, které se v obecné podobě dost často opakují.

Soudruh J. Zaloudek z Třebestovic, okres Nymburk, žádá o vysvětlení, jak platit členské příspěvky ze čtvrtletních prémií. Odpověď je taková: Jde-li o zdanitelné odměny, podíly na výsledcích hospodaření nebo prémie, ať již za měsíc, čtvrtletí, pololetí nebo za celý rok, odměny za brigády a kampaňové práce, počítají se do čistých příjmů a platí se z nich příspěvky. Je však možné tyto částky rozpočítávat na jednotlivé měsíce příslušného období. S ohledem na zjednodušení a po schválení členskou schůzí základní organizace strany lze připočítat celou odměnu nebo prémii k výplatě za příslušný měsíc a z tohoto součtu příjmů zaplatit členský příspěvek najednou. Podle této zásady je možno postupovat i v případě traktoristů, na které se dotazuje rezervační výbor KSČ na Státním statku v Janově. Nelze však, aby členský příspěvek byl stanoven z jednotlivých částí příjmů člena samostatně.

Soudruh Zdeněk Veselý z Nového Mostu má dotaz k placení členských příspěvků z naturálií. Zde platí zásada, že do základu pro výpočet členského příspěvku se započítává celý čistý příjem nebo součet čistých příjmů, kterými se rozumí příjem po srážce příslušné daně. Členský příspěvek se platí tedy ve všech případech, kdy jde o zdanitelný příjem člena bez ohledu na to, v jaké formě člen strany mzdu či odměnu obdrží. Do základu pro výpočet členského příspěvku se nezahrnují však náhrady hotových výloh, cestovní výdaje, hodnota ochranných oděvů nebo částky za ně vyplacené, různé uniformy u pracovníků dopravy a spojů, ve službách apod..

Vývoj v placení členských příspěvků KSČ v letošním roce potvrzuje, že usnesení ústředního výboru KSČ o nové stupnici, zásadách a placení členských příspěvků KSČ bez příspěvkových známek bylo přijato kladně. Přesto bude nutné věnovat ve všech orgánech i základních organizacích strany placení členských příspěvků a jejich evidenci i nadále pozornost a zabezpečit, aby tyto otázky se staly součástí každodenní, politickoorganizátorské práce.

S. ŽEMLIČKA,
zástupce vedoucího
hospodářského oddělení ÚV KSČ

RUDÉ PRÁVO, 18. července 1967, str. 3.

Sionismus a antisemitismus (1)

Ve středu dne 7. června 1967 zazněl u Zdi nářků šofarský lesní roh, aby zvěstoval, že po 2000 letech se Židé vrátili k troskám Šalomounova chrámu, který v roce 70 n. l. vyvrátil římský vojevůdce, pozdější císař Titus. Izraelský generál Moše Dajan prohlásil: »Vrátili jsme se na svá posvátná místa a již nikdy odsud neodejdeme!« Izraelští vojáci i civilisté, trháni náboženským fanatismem, plakali a modlili se u Zdi nářků a opakovali vždy znovu slova Písma: »A shromáždím vás ze čtyř koutů světa a vzdělám pro vás dům svůj na Sionu.«

Mezinárodní komunistické hnutí má staré tradice boje jak proti antisemitismu, tak současně i proti sionismu jako jedné z odrůd nacionalismu, který je obzvlášť nebezpečný svým úzkým spojením se světovým imperialismem.

2000 let, od vítězství Římanů ve válce židovské, nežili Židé v Palestině (s výjimkou malých skupinek lidí, kteří sem přicházeli nejčastěji jen zemřít, aby byli pohřbeni v posvátné půdě Země zaslíbené). Přes 2000 let neexistoval žádný židovský národ ani stát. Hebrejština byla mrtvým, toliko církevním, kultovním jazykem jako latina u římských katolíků. Židé byli rozprášeni do celého světa, kde žili v diaspoře, golutu a po celá ta dvě tisíciletí měli jen dva totožné charakteristické rysy: společné náboženství a společného nepřítele — antisemitismus. Jak ukázal B. Engels a po něm koneckonců i L. Feuchtwanger ve Válce židovské, mohli se Židé v diaspoře tak dlouho udržet jako osobité společenství nebo kasta jen díky svému »uzavřenému«, přísnému náboženství a ekonomickému postavení, do něhož byli zahnáni okolním křesťanským světem. Většina povolání — jako zemědělství a řemesla — byla jim ve středověku uzavřena, feudální knížata jim povolovala pouze provozování obchodu a lichvy. Čas od času pak sbírali feudální páni smetanu tohoto podnikání od »svých Židů« pomocí drastického zdanění, výkupného a půjček. Nespokojenost poddaných, jejich vzpoura proti útisku a bídnému životu, bývala »usměrněna« a »kanalizována« do zvěrských pogromů a drancování »vrahů Krista Pána« v ghettech. Této středověké hanby nezůstal ušetřen žádný z evropských národů, ani národ náš. Pogromy vrcholily v 15. a 16. století ve vyhnání určité části Židů ze západní Evropy. Němečtí Židé se uchytili ve východní Evropě, v Polsku, na Ukrajině a v Rusku a zachovali si svůj jazyk jidiš — směs středověké němčiny, slovanských jazyků a některých hebrejských výrazů. Španělští Židé se usadili po svém vyhnání Izabelou Kastilskou a Ferdinandem Aragonským v době svaté inkvizice v zemích severní Afriky, Levanty a Středního východu a rovněž si podrželi svůj jazyk. Ostatní Židé ve světě postupně splývali, asimilovali s národy, v jejichž středu žili, převzali jejich jazyk i kulturu. Mnozí dokonce konvertovali na křesťanské náboženství. (U nás došlo k opačnému procesu. Někteří čeští bratři se po Bílé hoře stali prozelyty, přijali židovství, aby nemuseli emigrovat nebo se stát katolíky.) Tento asimilační proces je v Evropě velmi starý. Například na pražském starém židovském hřbitově jsou na náhrobních kamenech ze 16. století hebrejským písmem vytesána česká jména, jako obotka, Libeň, Kolín, Jakub Dolek, Šimon Důlek, Chana Dobytčanová, Mikuláš Beneš, Krejčí, Zlatník, Tchoř atd.

Antisemitismus

Tajuplné, neobvyklé náboženství a zvláštní hospodářské postavení Židů za zdmi ghetta poskytovaly bohatou příležitost pro antisemitské štvanice. Středověký, primitivní antisemitismus vystřídal pak po francouzské revoluci, která zbořila zdi ghett po celé Evropě, nový, moderní antisemitismus ekonomický i rasový. Jde o jev sociální, vyvolaný hospodářskou krizí a kapitalistickou konkurencí. Mnohé vrstvy kapitalistické společnosti, zejména malovýrobci, řemeslníci, živnostníci viděli v židovských konkurentech příčinu krize a své pauperizace. Rovněž některé zaostalé skupiny dělnictva snadno uvěřily, že židovský »hrabivý« kapitál je příčinou jejich vykořisťování, bídy nebo nezaměstnanosti. Proto Bebel nejednou opakoval okřídlené slovo E. Pernerstorfera, že antisemitismus je »socialismem pitomého chlapa«. Uvědomělí, vzdělaní dělníci záhy pochopili, že jejich třídním nepřítelem není jen židovský kapitalista, ale všichni kapitalisté bez rozdílu národnosti, rasy nebo náboženství. Právě tak jako jejich třídním bratrem a spojencem je židovský proletář, inteligent, lékař, vědec, umělec, revolucionář.

Dějiny mezinárodního dělnického hnutí jsou proto současně i dějinami boje proti antisemitismu, jako ideologii dělnické třídě a socialismu cizí a nepřátelské. Vědecký socialismus vždy dokazoval, že antisemitismus bude postupně překonán a zlikvidován po odstranění kapitalismu. Lenin dal v roce 1919 nahrát svůj projev o antisemitismu na desky, které byly rozšířeny mezi rudoarmějské útvary na všech frontách. Řekl tam mimo jiné:

»Antisemitismem nazýváme šíření nepřátelství proti Židům. Když prokletá carská monarchie prožívala své poslední hodiny, pokusila se poštvat neuvědomělé a nevědomé dělníky a rolníky proti Židům. Carská policie společně se statkáři a kapitalisty organizovala pogromy na židy. Nenávist nouzí zbědovaných dělníků a rolníků proti statkářům a vykořisťovatelům se snažili svést proti Židům. Také v jiných zemích často dochází k tomu, že kapitalisté vyvolávají nepřátelství proti Židům, aby dělníkům zatemnili zrak a aby jejich pohled odvrátili od skutečného nepřítele pracujících, od kapitálu... Ne, Židé nejsou nepřáteli pracujících. Nepřáteli dělníků jsou kapitalisté všech zemí. Mezi židy jsou dělníci, pracující a je jich většina. Jsou našimi bratry, soudruhy v boji za socialismus... Mezi židy jsou kulaci, vykořisťovatelé, kapitalisté, jako i mezi námi všemi. Kapitalisté se snaží vyvolávat nepřátelství mezi dělníky různých náboženství, různých národností, různých ras...«

Přesně totéž třídní stanovisko k antisemitismu zastávalo dělnické, socialistické hnutí i u nás. Bojovalo vždy proti kapitalistům jako třídě, bez ohledu na jazyk, kterým hovořili ve svazech průmyslníků a ve správních radách akciových společností, bez ohledu na bohy, které vyznávali. Pro naše dělnické hnutí nebylo rozdílu mezi českými kapitalisty, jako byli například Baťa nebo Preiss, a kapitalisty německo-židovskými, jako byli Rothschildové nebo Petschkové. Naproti tomu socialistické hnutí vždy bojovalo proti všem projevům antisemitismu a v jeho řadách byli vždy i židovští pracující a nejvzdělanější a nejprobuditelnější příslušníci inteligence židovského původu. Ne náhodou nadávali reakcionáři a fašisté socialistům a komunistům do »židomarxistů« a »židobolševiků« a už před první světovou válkou se vysmívali Právu lidu, že je ve skutečnosti »Právem židů«. Ve třicátých letech šla KSČ v čele boje proti Hitlerovu nacismu a jeho obdivovatelům a stoupencům mezi čs. fašisty, stříbrňáky, vlajkaři a ludáky. Rudé právo napsalo v dubnu 1938: »Dělnické třídě jakožto třídě vpravdě moderní je antisemitismus naprosto cizí. Každý uvědomělý dělník ví, že nepřítelem pracujících všech ras a národností nejsou židé, nýbrž kapitalisté, stejně křesťanští jako židovští a jako kteříkoliv jiní.« (L. Štoll: Z bojů na levé frontě, str. 178.)

Antisemitismus, jako po tisíciletí pěstovaný komplex zpátečnických myšlenek, názorů a pocitů, nemůže být pochopitelně odstraněn rázem, přes noc, po vítězství socialistické revoluce. Ještě dlouho budou tyto zaostalé nálady »živořit na periférii« společenského myšlení. Avšak zcela směšné jsou pomluvy západní propagandy o »oficiálním, státním antisemitismu« u nás nebo v Sovětském svazu. Na provokační otázku tohoto charakteru odpověděl soudruh Kosygin na nedávné tiskové konferenci v USA prostým konstatováním: »Jeden z náměstků předsedy vlády SSSR je žid.« Židé jsou v SSSR i u nás na významných místech v parlamentě, ve vládě, v lidové správě a zejména ve vědeckém a kulturním životě. Je ovšem pravda, že jsou židy toliko svým původem, tím, že jejich předkové vyznávali židovské náboženství, jinak se většinou samozřejmě cítí Rusy, Čechy, Ukrajinci, Slováky a zpravidla jsou také ateisty.

Americký novinář, sionista Elie Wiesel procestoval před krátkým časem SSSR, aby tam hledal antisemitismus a útlak židů. V knize »Židé v SSSR«, kterou si samozřejmě přeložili v NSR a jejíž úryvky uveřejňoval nedávno list Die Welt, musel si autor protižidovský útlak a likvidaci židů vypůjčovat v zájmu senzačnosti a čtivosti knihy z dob carských, černosotněnských pogromů a nacistického Babího jaru. Přitom se snažil vyvolat dojem, že současná situace židů v SSSR se od této minulosti příliš neliší. Na konkrétních údajích se mu však podařilo dokázat pouze to, že postup socialismu, zvyšovaná hmotná i kulturní úroveň lidí postupně vytlačují i židovské náboženství, že do synagóg přicházejí většinou starci a stařeny, že mládež se od starých pověr odvrací a postupně splývá i kulturně a nacionálně s národy SSSR, v jejichž středu žije. To ovšem není žádný antisemitismus, ale přirozený průvodní jev výstavby socialismu a komunismu. Přesně tytéž obrazy starců a stařen, lidí nemocných, tělesně i duševně, lidí nešťastných po strašné katastrofě druhé světové války, které barvitě popisuje jako pronásledování a útlak židů pan Wiesel ze své cesty po synagogách, jsem viděl nedávno i v pravoslavných kostelích v Zagorsku i jinde v SSSR. Odvrat od náboženských pověr se samozřejmě netýká jen židovství.

Našel jsem však ve Wieselově knize i jedno jiné svědectví, nadmíru zajímavé a užitečné: Oslav židovského svátku velikonoc se účastnili v Moskvě i diplomati státu Izrael, kteří se zřejmě — stejně jako u nás — pokládali za zástupce nikoli jen své země, ale za mluvčí všech židů i ve státech, kde jsou akreditováni. Manželka jednoho z těchto diplomatů se dokonce snažila učit izraelským písním sovětské studenty, kteří se sice z rodinné tradice slavnosti účastnili, ale židy se už dávno — dokonce i podle svědectví Wieselovy knihy samé — necítili ani nábožensky, ani nacionálně.

Sionismus

Už tři tisíce let kráčí světem věčný žid Ahasver, jeho cesta se blíží svému konci. Likvidace kapitalismu a třídních společností vůbec bude znamenat i zánik židovství (samozřejmě mimo hranice státu Izrael), jeho ekonomickou emancipaci a nacionální i kulturní asimilaci s okolním světem. Tento proces zániku začal už Velkou revolucí francouzskou a vyvrcholil po Velké revoluci říjnové. Ani antisemitismus, ani sionismus nemohou tento zákonitý proces zvrátit. Ahasver se nemůže vracet po své krušné cestě zpět.

Hlavní hnací silou sionismu je antisemitismus, náboženská nebo i rasová nenávist. Avšak sionismus není jen pouhou reakcí na protižidovskou nenávist. Vznikl jako nacionalistické hnutí maloměšťáckých židovských vrstev, které se jím snažily ubránit jak proti kapitalistické monopolizaci a zbankrotění, tak i proti nacionalistickému hnutí svých křesťanských nebo později »árijských« konkurentů, hledaly v něm náhradu za ztracenou ekonomickou roli, kterou kdysi hrály v ghettu. A v tom je právě omyl, anachronismus a reakčnost sionismu, který v období zániku a likvidace kapitalismu, v etapě národně osvobozovacího zápasu koloniálních národů nemůže otočit kolo dějin nazpět. Sionismus není proto žádnou novou, mesianistickou érou židovské renesance, nýbrž naopak projevuje se po celou dobu své existence a zejména pak nyní — jak jsme toho svědky v současné krizi na Středním východě — jako největší nepřítel židovských pracujících v Izraeli, jako kolonialní četník proti pokrokovému arabskému nacionalismu a v podstatě jako reakční šachová figurka v imperialistické hře.

Tuto reakční roli hraje sionismus vlastně už od svého vzniku koncem minulého století, kdy rakouský novinář T. Herzel napsal svou bibli sionismu »Židovský stát« (1896). Rok poté byla na basilejském kongresu založena světová sionistická organizace, která se vyslovila proti asimilaci židů a vyhlásila program vybudování židovského národního státu. Sionistická základní teze, že židé nejsou schopni asimilace, že představují osobitý nacionální celek, cizorodé těleso uvnitř okolních národů, se v podstatě shodovala s tím, co tvrdili i antisemité. Proto se také sionistické hnutí později obracelo na protižidovské vlády při hledání území, kde by svůj stát vybudovalo. Sionisté jednali tehdy s německým císařem, tureckým sultánem, dokonce i s carským ministrem vnitra a známým organizátorem pogromů Plehvem. Britský ministerský předseda J. Chamberlain jim slíbil předat k osídlení Ugandu. Sionistický kongres se však rozhodl pro Palestinu, což se neobyčejně hodilo britskému imperialismu, který se v této oblasti obával arabského nacionalismu a úsilí Arabů po vybudování samostatných států, nezávislých na britském kolonialismu.

Až do první světové války žilo na území Palestiny kolem tří čtvrtě milionu obyvatel. Většina byla arabská, která už na tomto území žila přes 1300 let. Židé — jako společenství náboženské, nikoli národní (neměli tehdy ještě žádný společný jazyk) — představovali tu desetiprocentní menšinu, jako ostatně všude na Středním východě. (I dnes je taková menšina například v Sýrii, Libanonu, v Egyptě, kde místní židé jsou většinou loajální ke svým arabským vládám a někteří z nich dokonce bojují — např. jako novináři — proti sionismu.) Arabové a židé tu žili spolu v míru, žádná protižidovská nenávist nebo antisemitismus tu neexistovaly, což ostatně by bylo dost směšné u Arabů, kteří jsou — jak známo — příslušníky téže semitské, etnografické skupiny. Avšak protižidovské pronásledování v té době bylo velmi silné ve východní Evropě a bohatí židé i různé filantropické organizace pomáhali pronásledovaným v emigraci do Palestiny (mnohem více židů se v té době samozřejmě vystěhovalo do západní Evropy, zejména pak do USA).

Velká Británie měla v té době na Středním východě — jako vůbec všude ve svých koloniích — několik železek v ohni. Dávala sliby — například prostřednictvím legendárního plukovníka Lawrence — Arabům a v Balfourově deklaraci slíbila židům v roce 1917, že vytvoří v Palestině jejich »národní centrum«. Ze strany britského imperialismu to nebyl žádný humanismus ani lidumilnost k pronásledovaným židům. (Ostatně v nejhorších dobách likvidace evropských židů v plynových komorách nacistických koncentráků zabraňovala britská vláda židovské emigraci v přístupu na své mandátní území v Palestině.) Britský imperialismus spatřoval v Balfourově deklaraci, která byla výsledkem první imperialistické světové války a obchodních čachrů britské vlády s kapitálově mocnými protektory sionismu, pouze pokračování své politiky na Středním východě, jejímiž milníky jsou: 1875 — Disraeli kupuje za finanční pomoci Rothschildů akcie Suezského kanálu; 1878 — okupace Kypru; 1882 — Gladstone bombarduje Alexandrii; 1901 — první britská petrolejová koncese v Íránu; 1907 — anglo-ruská smlouva, rozdělující Persii; 1908 — založení naftové společnosti Anglo-Persian Oil Company; 1913 — první zámořská loď na naftu: Queen Elizabeth a pozdější přechod celého britského loďstva z používání uhlí na naftu.

Do tohoto řetězce imperialistických zájmů a akcí na Středním východě náleželo i židovské osídlení Palestiny jako opora britského kolonialismu proti arabským nacionálně osvobozovacím snahám. Pod ochranou britských bajonetů a za peníze židovských kapitalistů začal pak výkup arabské půdy od bohatých arabských latifundistů a vyhánění feláhů z půdy, na níž pracovali. Arabové, kteří nikdy židům neubližovali a kteří v té době byli sami utlačováni kolonialismem, měli tak zaplatit náklady evropského antisemitismu a rasismu. A zůstává bohužel smutnou skutečností, že tentýž kapitál, který financoval židovské osídlení v Palestině, současně financoval i nacismus. Peníze ostatně nikdy nerozeznávaly národnosti ani rasu, ani náboženství. Je známo, že židovský kapitál Rothschildův financoval reakční, antisemitskou svatou koalici, že Rothschildovy miliony nepáchly ani papeži, ani rakouským císařům, ba ani ruským carům. Anglický marxista R. P. Dutt uvádí v posledním čísle časopisu Labour Monthly (VII. 1967): »Nikdy by nemělo být zapomenuto, že britský, francouzský a americký finanční kapitál hrál nemalou roli v pomoci financování a budování nacismu a že současně financoval i sionismus. Hlava naftové společnosti Royal Dutch Shell ve 30. letech sir Henry Deterding byl jedním z hlavních zahraničních financiérů nacismu v téže době, kdy Rothschildové, opěrný sloup sionismu, byli mezi hlavními akcionáři a bankéři Royal Dutch Shell. Podobně britská společnost Imperial Chemical Industries byla úzce spojena s I. G. Farben, s firmou, která se později »proslavila« známými otrokářskými, koncentračními tábory. Šéf Imperial Chemical Industres lord Melchett byl v téže době hlavou Jewish Agency v Palestině a na ní v roce 1936 ve své knize Thy Neighbour (Tvůj bližní), že »přítomnost 3 miliónů židů v Palestině by odstranila navždy možnost úspěšného ozbrojeného povstání Arabů«. »Imperialismus,« vyvozuje R. P. Dutt, »si vždy rád sází na oba koně na dostizích.«

(Pokračování)

FRANTIŠEK I. KOLÁR

RUDÉ PRÁVO, 18. července 1967, str. 6.

Sionismus a antisemitismus (2)

Osvědčená politika několika želízek v ohni podle hesla »rozděl a panuj« byla imperialisty uplatňována v době mezi oběma válkami i v Palestině, kde docházelo k nepokojům a k bojům mezi Araby a Židy. Britský imperialismus podporoval Židy tak dlouho, dokud sami nezačali usilovat o samostatnost. V roce 1948 byl na britském mandátním území Palestiny ustaven v důsledku jednání OSN stát Izrael. Proti příslušné rezoluci OSN (která původně předpokládala dva státy — arabský a židovský), kterou podporoval SSSR a socialistické země, se postavila tehdejší labouristická vláda Velké Británie, která se opřela o reakční, feudální vlády arabských zemí, jejichž transjordánská arabská legie, vyzbrojená Velkou Británií a řízená britskými důstojníky, se vrhla na nový židovský stát. Sympatie a pomoc britského imperialismu se však brzy odvrátily od arabských zemí, v jejichž většině postupně docházelo k protifeudálním a protiimperialistickým převratům. Také Izrael záhy opustil svou zdánlivě protiimperialistickou pozici a začal se orientovat na Velkou Británii, Francii, Spojené státy a dokonce i na NSR, odkud kynula finanční, hmotná pomoc.

Tato společná cesta Izraele s imperialismem je pak charakterizována těmito událostmi: 1956 — agrese v Suezu; 1957 — Eisenhowerova doktrína, která předpokládá stálou intervenci amerických vojenských sil na Středním východě; 1960 — setkání Ben-Guriona s Adenauerem a začátek podpory NSR Izraeli; 1965 — Izrael navazuje diplomatické styky s bonnským Německem; 1967 — izraelská agrese proti arabským zemím. Telavivská vláda podporovala francouzský kolonialismus v Alžíru, právě tak jako dnes podporuje americkou intervenci ve Vietnamu, který těsně před krizí na Středním východě navštívil generál Dajan, aby získal zkušenosti ke své »bleskové válce«.

Logika dějin je neúprosná. Sionismus, který vznikl jako anachronistické, reakční hnutí židovských středních vrstev v Evropě, se stal v současné době věrným spojencem amerického imperialismu, který zaplňuje na Středním východě kolonialistické »vakuum«, jež tu zanechali Francouzi a Britové.

Sionismus a socialismus

Už v roce 1845 v polemice s Brunu Bauerem ukázal mladý Karel Marx, že vyřešení židovské otázky a emancipace Židů souvisí s celkovou ekonomickou emancipací společnosti. K emancipaci Židů jako zvláštní společenské kasty dojde — podle míněn Karla Marxe — současně s emancipací kapitalistické společnosti, až se tato společnost jako celek zbaví těch vlastností, které antisemitě vždy přičítali Židům: ze lichvy, lichvy. Marxisté a socialisté viděli vždy řešení židovské otázky ve společném boji všech složek dělnického hnutí bez rozdílu národnosti, rasy nebo náboženství proti kapitalismu.

Židovský nacionalismus, který se projevoval nejen v sionismu, ale také v dělnickém židovském Bundu v carském Rusku, kritizoval už před první světovou válkou V. I. Lenin. Karel Kautsky napsal v době, kdy byl ještě teoretikem a mluvčím marxismu a mezinárodního dělnického hnutí, knihu »Rasa a židovství« (1914), kde ukázal, že sionismus vychází na půl cesty vstříc antisemitismu tím, že odmítá asimilaci a že usiluje o oddělení Židů od nežidovského obyvatelstva, což nakonec znamená vystěhování všech Židů z existujících států. Zatímco socialismus usiluje o jednotu všech dělníků a pracujících bez rozdílu, sionismus spojuje na společné politické platformě židovské proletáře i kapitalisty. Takovýto společný postup dělníků a ostatních pracujících vrstev s kapitalisty, tento nacionalistický třídní mír, bývá však zpravidla hluboce reakční. To ostatně ukázaly pozdější dějiny sionismu a jeho dnešní služba imperialismu.

Odmítavý vztah k sionismu není proto v mezinárodním dělnickém a komunistickém hnutí nic nového. Bezmála před půl stoletím (v červenci až srpnu 1920) zasedal II. světový kongres Komunistické internacionály, v jehož rezoluci byla obsažena tato charakteristika sionismu:

»Je zapotřebí neustále odhalovat a vysvětlovat v nejširších masách pracujících všech, zvláště pak zaostalých zemí a národů podvod, kterého se dopouštějí imperialistické mocnosti za pomoci privilegovaných tříd potlačených národů tím, že pod maskou politicky nezávislých států vyvolávají v život státní útvary, které jsou hospodářsky, finančně a vojensky na nich zcela závislé, jako křiklavý příklad klamání pracujících tříd těchto potlačených národů, k němuž se spojilo úsilí imperialistů Dohody o buržoazními příslušných národů, je možno označit sionistickou oáru v Palestině. (Sionismus vůbec vydává se skutečnosti pod nálepkou budování židovského státu v Palestině všanc arabské pracující obyvatelstvo... vykořisťování Anglie.)«

Historie třídních bojů je svědectvím toho, že Židé byli vždy na obou stranách třídních front. Jen dějiny nejnovější doby poskytují pro to množství příkladů. V reakčním, kapitalistickém táboře se setkáváme se jmény jako Disraeli, Rothschildové, Goldwater a dalšími. Naproti tomu dějiny pokroku jsou jistě nepředstavitelné bez takových jmen jako Spinoza, Marx, R. Luxemburgová, Erenburg, Einstein atd. Židovští revolucionáři bojovali v uniformách francouzské revoluce, Pařížské komuny i Velké říjnové revoluce.

A podobně to bylo i v dějinách našich. V českých zemích postoupila asimilace tak daleko, že nikoho ani nenapadne, ba ani nezajímá, že ten nebo onen politik, spisovatel, umělec byl nebo je židovského původu, všichni se cítili a myslili jako Češi.

Arabové a Židé na Středním východě

Izrael je skutečně umělým státním útvarem, který vznikl v tomto století jako produkt antisemitismu a rasismu v Evropě. Sionisté, kteří odmítali asimilaci s národy, jejichž jazykem hovořili a v jejichž středu žili, se dali na mnohem složitější cestu asimilace příslušníků desítek národů k umělému novohebrejskému jazyku. Dnes nám však nic nepomohou reminiscence. Černosotněnské pogromy a Hitlerovy plynové komory vyhnaly část evropských Židů do Izraele, kde se skutečně vytvořil nový národ i stát, který v duchu internacionální politiky národního sebeurčení uznáváme my i SSSR.

Každý, kdo se jen podívá na mapu, ovšem chápe, že existence dvaapůlmilionového Izraele může být zajištěna pouze ve spolupráci a v dohodě s 80 miliony Arabů. Tento názor zastávají všichni pokrokoví lidé na světě, dokonce i část nejosvícenějších Izraelců, jak o tom svědčí například výroky bývalého izraelského ministra zahraničí Moše Šarota, nedávno uveřejněné v italském listě Unità. Za arabsko-izraelskou spolupráci bojují už po mnohé let také izraelští komunisté, kteří se nedávno rozdělili na dvě frakce. Slabší skupina Mikunisova právě v těchto dnech zopakovala roli sociálních demokratů z roku 1914 a přešla doslova »s vlajícími prapory« do tábora »své« buržoazie, kterou podporuje v její agresi proti Arabům. Silnější skupina Vilnerova stoupenců setrvala na internacionalistických pozicích. V izraelském parla-

mentě, v Knesetu, prohlásil loni v říjnu komunistický poslanec Habibi: »Domníváme se, že mír mezi Izraelem a Araby je životně důležitý pro všechny národy Středního východu. Představujeme si budoucí arabsko-izraelské vztahy zcela jinak: jako vztahy přátelství, bratrství a spolupráce... Místo Izraele je po boku arabských národů proti imperialismu, a nikoli po boku imperialismu proti arabským národům.« Na varování komunistického poslance Tubiho: »Dejte pozor! Represálie povedou k dalšímu krveprolití!« zvolal ministerský předseda Izraele Eškol: »To jsou buřičská slova! Nehodláme s vámi diskutovat. Nepatříte k nám!« Jak přitom nevzpomenout na obdobnou situaci v některém z dřívějších německém Reichstagu, kde totéž protiválečné stanovisko v roce 1914 zaujali K. Liebknecht a R. Luxemburgová.

Izrael — šachová figurka imperialistické strategie

Na Středním východě rozvinuli a uskutečnili imperialisté v těchto dnech hluboce promyšlený a dlouho připravovaný tah své zahraniční politiky a vojenské globální strategie. To, čeho by se dnes, v době rozvinutého národně osvobozovacího hnutí ve třetím světě a po bankrotu suezského tažení z roku 1956, sotva odvážili sami imperialisté a jejich armády, udělali ochotně, na vysoké technické a vojenské úrovni a s vášnivým elánem vládnoucí kruhy malého, ale dokonale vyzbrojeného Izraele. Pravda, izraelská vláda sledovala vpádem na území arabských zemí své vlastní nacionální i nacionalistické zájmy, avšak objektivně, v souvislostech současné mezinárodně politické situace ve světě i na Středním východě, se stala povolným nástrojem imperialistické, neokolonialistické války proti arabskému národně osvobozovacímu hnutí a proti jeho pokrokovému rozvoji.

Tyto hospodářské a strategické zájmy imperialismu na Středním východě vypočítává nepokrytě dne 19. června 1967 americký reakční týdeník US News: »Hlavním faktorem (strategické důležitosti pro USA) je poloha Středního východu, který se rozkládá na strategických křižovatkách mezi Evropou, Afrikou a Asií... Oblast má rovněž mimořádné bohatství obrovských naftových zásob, životně potřebných pro moderní svět...« Středozemní moře se stalo — podle tohoto listu — po stažení francouzské flotily z NATO a po otřesu a oslabení strategických pozic Velké Británie z »americko-britsko-francouzského jezera« tolik »jezerem americkým«. Bez 6. flotily, která se po tomto domněle »americkém jezeru« plaví, a bez politické, hospodářské i vojenské podpory USA i jiných imperialistických mocností by Izrael nemohl nikdy začít válku ani v ní pokračovat. To ostatně potvrdil i izraelský ministr zahraničních věcí Eban koncem května na pařížském letišti v Orly, když se vracel z USA od presidenta Johnsona.

Podivuhodné soručenství antisemitů a liberálů

Imperialisté využili v tomto konfliktu nejen průmyslové, technické, administrativní i vojenské převahy Izraele proti méně vyvinutým arabským státům, ale současně i emocionálních sympatií části světového veřejného mínění, které vznikly pochopitelně po strašlivé tragédii likvidace 6 milionů židů v nacistických plynových komorách.

Nekomunistická levice, socialisté i pokrokoví liberálové, kteří až dosud vždy kritizovali imperialistickou politiku — v poslední době například americkou intervenci ve Vietnamu — zpočátku stranili v tomto konfliktu na Středním východě Izraeli a jeho americkým i západoněmeckým protektorům. Západní tisk — buržoazní a s ním bohužel i část socialistického a liberálního — rozvinul v posledních dnech rozsáhlou kampaň na obranu izraelské agrese. Tento tisk současně pomlouvá i socialistické země a světové komunistické hnutí, které neváhá dokonce označovat za »antisemitské« a protižidovské. Ozvuky této kampaně a její sentimentální argumentace pronikly i k nám, kde — jak známo — jsou staré, pokrokové a socialistické tradice boje proti antisemitismu, kde v minulosti po mnoho generací židé asimilovali, splynuli s českou společností a kde celý národ se statečně snažil pomoci obětem nacistického, rasistického barbarství za okupace, i když v tom byl často bezmocný.

Krize na Středním východě vyvolala podivuhodné, nepřirozené soručenství pokrokových liberálů s nejtemnější katolickou reakcí, sociálních demokratů se zavilými antisemity. Na obranu izraelské agrese vystupuje například dokonce přímo na místě v Jeruzalémě Axel Springer, majitel západoněmeckého tiskového koncernu, jehož listy zpravidla ospravedlňují a omývají osvětimské masové vrahy. Pro Izrael se exponuje J. P. Sartre, ale i francouzský fašista a antisemita — advokát Tixier-Vignancour, antisemité a rasisté rakouští, američtí, italští a další.

»Židé mají právo na život i na vlastní stát, Izrael je vlastí všech židů na světě!« volají dnes antisemité, kteří ostatně byli vždy toho mínění, že Židé patří do Palestiny.

»Jaký to život, stále být přichystání, schopni a rozhodnuti se bránit jako David proti Goliášovi,« napsal reakční západoněmecký list Die Welt o Izraeli a jeho vztahu k arabskému světu. »Arabové usilují o likvidaci Izraele a chtějí Židy zahnat do moře, pokračují tak v nacistickém pronásledování neárijců,« křičí západoněmečtí neonacisté a revanšisté, kteří se současně snaží vyvrátit nebo aspoň oslabit vinu nacismu za vyvražďování židů v likvidačních táborech. Proti Arabům brání Izrael i tisk rakouské lidové strany ÖVP, který před rokem tleskal nacistickému profesoru Borodajkiewyczovi, jehož přívrženci ve Vídni napadli demonstraci bývalých vězňů koncentračních táborů a při tom provolávali »Ať žije Osvětim«, »Málo židů prolétlo komínem plynových komor!«

»V Izraeli udělali z pouště zahradu... Téměř celé zemědělství je organizováno socialistickým nebo dokonce komunistickým způsobem,« slyšeli jsme nedávno z tribuny sjezdu čs. spisovatelů. A v podstatě totéž napsal západoněmecký hamburský list Die Welt dne 26. června 1967: »Co se podařilo obyvatelům Izraele udělat z jejich malé země, jak ukázali svým sousedům, co se dá urvat poušti a stepi, to probudilo závist a tím také nenávist Arabů.« Ovšem v Hamburku dobře vědí, že jejich napovrch, zdánlivě správné porovnání je ve skutečnosti hluboce nepravdivé, protože tento izraelský »hospodářský zázrak« pomohlo uskutečnit i onen 822 miliónů dolarů německých reparací za životy a majetek židů vyvražděných nacismem a další miliardy dolarů amerického a západoevropského kapitálu, který poskytuje Izraeli půjčky a velkoryse investuje do jeho hospodářství. Ani výzbroj dokonalé, moderní armády Izrael příliš nezatížila. »Když jsme Spojené státy požádali o zbraně,« prohlásil ministerský předseda Izraele Eškol dne 17. dubna 1967, »dostali jsme ujištění: neutrácejte vlastní peníze, jsme tady, je zde i naše 6. flotila.«

Jistý náš spisovatel, vojenskou hodností a kvalifikací nadporučík v záloze, se dal slyšet, že v zemi tak malé, jako je Izrael, se nedá bránit jinak než ofenzívou«. Současná situace na Středním východě se některým zdá připomínat Československo ohrožené Německem v roce 1938, kdy jsme prý rovněž měli právo se bránit překvapivým útokem. Toto opožděné »poučení« izraelské agrese nelze bohužel už využít pro řešení čs. situace před 30 lety, ale »poučení« to přece jen je, i když nikoli pro nás. Die Welt prohlašuje, že zkušenosti Izraele »platí i pro Evropu«. Starý renegát W. S. Schlamm vidí v izraelském příkladu návod, jak změnit východní hranici NSR. »Bylo by fatální,« praví W. S. Schlamm v Die Welt am Sonntag, »kdyby v téže době, kdy Židé se osvědčují jako statečný vojácký národ, právě Němci dokazovali, že jsou národem amorálních kupců a šibrů.« (Je mimochodem zajímavé, že z těchže kruhů, které v souvislosti s Izraelem připouštějí dokonce možnost jakési »preventivní agrese«, současně čteme ospravedlňující kapitulaci československé buržoazie v r. 1938. Viz Jánský ve Studentu.)

Válečnické, agresivní stanovisko Izraele bývá omlouváno tím, že Arabové prý hrozí zničením Izraele a zahnáním jeho obyvatel do moře. Podobné názory se vyskytovaly skutečně v propagandě většiny arabských států. Pokrokové kruhy těchto zemí tuto propagandu odsuzují jako škodlivou především pro arabskou věc samu, vidí v ní jednu z příčin arabského neúspěchu v nedávných dnech.

13/175/X

Těsně před izraelskou agresí dotázal se jeden západní diplomat (podle Sunday Times ze 4. června 1967) presidenta Násira na jeho názor o budoucnosti Izraele. Násir už tehdy prohlásil, že mu nejde o »zničení Izraele« jako státu, nýbrž pouze o »likvidaci Západem subvencované protiarabské báze na Středním východě«. Násir pak rozvinul svou koncepci palestinského státu, který by byl domovem jak Arabů, tak i Židů a který by nebyl připoután k imperialismu. A to je zřejmě i názor ostatních pokrokových činitelů arabských zemí, kteří nejsou pochopitelně nijak nadšeni izraelským vyháněním arabských zemědělců a zabíráním arabského území, ale kteří nejsou přitom nijak zaujati proti Izraeli jako antisemité nebo rasisté. Odmítají jen důrazně roli a pozici Izraele jako předsunuté základny a nepřátelské enklávy imperialismu v arabském světě. Tito pokrokoví představitelé arabského světa znamenají budoucnost Středního východu — dnes už nepříliš vzdálenou dobu, kdy odtud odtáhnou imperialisté i se svými šestými flotilami a kdy vláda se i v tomto těžce zkoušeném koutě světa navrátí do rukou lidu, který tu po tisíciletí žije a který i bez imperialistického vměšování najde v sobě dosti velkorysosti, aby vytvořil »modus vivendi«, způsob spolužití s malým izraelským sousedem.

Také Izrael bude nucen se vzdát nezávidění hodné role imperialistické letadlové lodi a hledat cestu přátelství k Arabům, nechce-li znovu vyvolat z temné minulosti přízrak protižidovské nenávisti a pronásledování.

FRANTIŠEK J. KOLÁR

RUDÉ PRÁVO, 19. července 1967, str. 6.

PROČ ODCHÁZEJÍ?

Stabilizace pracovních sil a snížení nežádoucí fluktuace je vážným problémem u nás i v zahraničí. Určitý pohyb pracovních sil je nutný a nelze ho jednoznačně odsuzovat. Ovšem skutečnost ukazuje, že je třeba věnovat více pozornosti nežádoucí fluktuaci, která přináší závodům i každé rozvinuté zemi neobyčejně vysoké ztráty.

Někde ještě používají nevhodných forem práce. Žádost o výpověď prostě doporučí nebo zamítnou a o více se nestarají. V řadě závodů si také pomáhají tím, že prodlužují výpovědní lhůty, čímž si udržují pracovníka o půl roku déle. Je to pohodlnější, než kdyby se zajímali o příčiny jeho odchodu a snažili se případné nedostatky odstranit apod.

Řada rozborů v závodech u nás i v zahraničí ukazuje, že lidé mění zaměstnání nejen proto, že na novém pracovišti mají lepší platové podmínky. Jsou prostě nespokojeni. Důvodů je hned několik. Špatné sociální podmínky, nedobré vztahy mezi lidmi, nevhodné jednání nadřízených, nesplnění sjednaných podmínek, špatná oboustranná informovanost o možnostech pracovníka, o jeho schopnostech a perspektivách.

Mezi těmi, kteří často odcházejí, je i řada mladých lidí, jež si závod vychoval. Kromě vytvoření dobrých vztahů mezi starými a mladými lidmi na pracovišti je velmi důležitý moment — spravedlivé odměňování. Ještě nevždy ztratila mzda sociální charakter. I když se o denivelizaci mluví, neznamená to, že jsou ji vždy schopni provádět lidé, kteří dříve uskutečňovali nivelizaci. Stávají se i takové případy, kdy vyučenec má menší výdělek, než měl v učebním poměru. Řada mladých lidí také odchází proto, že jim nebylo umožněno svobodně zvolit zaměstnání. Dostali zkreslené informace při náboru apod.

Některé problémy fluktuace však přesahují rámec závodu. Mladí pracovníci mají třeba možnost v rámci zkrácené vojenské služby nastoupit práci u některých vybraných závodů. Na těchto pracovištích se vždy nevyužívá jejich kvalifikace a pro závod, který je vyučil, jsou však prakticky ztraceni. Pochopitelně potom vznikají názory, že je hospodárnější nákladnou výuku učňů zrušit a prostředky věnovat na nábor hotových lidí. I když s tím nelze souhlasit, přesto dosavadní situace podobným názorům nahrává.

Náš závod jsme uvedli do provozu před několika lety. Neobešlo se to bez velkých finančních nákladů na bytovou výstavbu, zřízení jeslí, mateřské školy atd. Nemáme dostatečnou stabilizaci pracovních sil. V letošním roce nám bylo povoleno doosídlení. Přitom některé okolní závody mají doosídlení i provádějí nábor, vyplácejí náborové příspěvky. Toho pochopitelně jednotliví pracovníci využívají a přecházejí z jednoho závodu do druhého.

Nejdříve tedy byli za značných nákladů vybráni do závodu, dnes přecházejí v nejkratší výpovědní lhůtě jinam za neméně velkých nákladů, které s sebou fluktuace přináší. Na jejich místa budeme za další náklady shánět pracovníky nové, kteří se budou zapracovávat.

Chápeme potřeby společnosti. Ale může se stát, že za nějaký čas budeme nuceni shánět v rámci náborů a doosídlení třeba tytéž pracovníky, které dnes propouštíme.

Naskýtá se otázka, kde je logičnost a hospodárnost s prostředky závodu i státními prostředky při zajišťování pracovních sil?

A. JIŘIŠTĚ,
Chepos, závod Buzuluk, Chodov u Karlových Varů

Nepružné vztahy mezi zahraničním obchodem a výrobou

Ústřední výbor ve svém usnesení z prosince 1966 klade na jedno z předních míst úpravu vztahů mezi organizacemi zahraničního obchodu a výroby v tomto směru, aby nové metody a ekonomické nástroje našly i odpovídající formu organizační. Stranická organizace v našem podniku se plně postavila za nové směry a výsledky při jejich uplatňování ve vnitropodnikové ekonomice. Proto se cítí povinována přispět všemi silami k tomu, aby další vývoj šel nadále ve stejném duchu a usnesení ÚV KSČ o vnějších hospodářských vztazích bylo do důsledku splněno. Od zasedání ÚV KSČ v prosinci 1966 již uplynulo 6 měsíců. Zdá se však, že za tuto dobu bylo splněno jen velmi málo, pokud jde o organizační vztahy mezi zahraničním obchodem a výrobou.

Podle našeho názoru je třeba tyto problémy řešit s co největším urychlením a nepřešlapovat stále na jednom místě při diskusích o nejvhodnějších formách tohoto propojení. Je třeba si uvědomit, že ekonomické a organizační vztahy je nutno chápat v jednotě, a vytvořit takový systém, který by subjektům nesoucím ekonomické důsledky zahraničního prodeje a nákupu dával volnost a svobodu volby forem přístupu na zahraniční trhy a možnost uplatnění své iniciativy, technické zdatnosti a nápaditosti při sjednávání zahraničních kontraktů.

Asi před rokem vznikla řada alternativních návrhů na řešení této problematiky. Řada podniků vyložila svá stanoviska, ve kterých zcela jasně dokumentovala, že se nejedná o otázky prestiže, ale o promítnutí nových nutných progresivních prvků do vlastní činnosti na zahraničních trzích, které by umožnily lépe a efektivněji obchodovat a které by rovněž umožňovaly podnikům skutečně se cítit zodpovědnými za výsledky své činnosti.

Poslední vývoj vyvolává dojem, že se v současné době neuvažuje o takové změně ve formách provádění zahraničního obchodu, která by alespoň částečně vyhovovala požadavkům a potřebám hutních podniků na Ostravsku a vůbec celé řadě velkých podniků v našem státě.

Uskutečnilo se dokonce i několik experimentů, například s podnikem zahraničního obchodu (PZO) Jablonex, byly vytvořeny některé nové PZO, rozdělil se Technoexport na Technoexport a Škodaexport, který se nakonec začlenil pod VHJ Škoda.

Jestliže byly v minulosti připomínky k počtu PZO i roztříštěnosti, pak nová opatření nepřinesla zlepšení, ale naopak se domníváme, že se situace ještě více zkomplikovala. Mimo účast výrobních podniků na akvizičních cestách spolu se zástupci zahraničního obchodu a některých dílčích opatření, nerozhodujícího charakteru, formulovaných ve smlouvách výrobních podniků s PZO, se nic nezměnilo. Termíny nabídek prohráváme dále, na efektu zahraničního obchodu se nic nezlepšilo, kontrakty se uzavírají s potížemi, někdy i s chybami, ale zato pracněji, protože do toho mluví více partnerů.

Příkladů obchodních jednání, která probíhala s podobnými potížemi a nedostatky, bychom mohli uvést řadu. Při přímém jednání se zahraničními zákazníky mají zástupci výroby, kteří znají výrobní a dodávkové možnosti svého závodu, možnost rovněž projednávat se svými partnery i další otázky kooperace a dodávek, které překračují rámec projednávaného obchodního případu.

K zlepšení situace se počítalo s tím, že bude začleněn PZO Ferromet do VHJ Hutnictví železa v Praze, což by jistě všechny hutní podniky s povděkem přivítaly. Došlo by k určitému zjednodušení vztahů a podstatnému zesílení vlivu hutních podniků na výsledky činnosti Ferrometu, samozřejmě svázaného ne-li s plnou, tedy s podstatně vyšší zodpovědností hutních podniků za efektivnost těchto výsledků.

Bohužel ani o této variantě se již v poslední době nehovoří. Slyšíme však ministerstvo zahraničního obchodu hovořit o návrzích akciové společnosti, které by údajně měly ve většině případů lépe vyhovovat než dosavadní forma PZO. Tento návrh si jistě zaslouží hlubšího zamyšlení, ale přesto se domnívám, že vlastní problém neřeší, protože nezaručuje žádným způsobem, že se změní způsob provádění zahraničního obchodu. Změna formy zde nepomůže. Přitom je nutno vzít v úvahu i celou řadu ekonomických důvodů, které zde není dost dobře možno rozebrat a na jejich základě dokázat nevhodnost této cesty.

Když akciová společnost, pak to musí být vysoce efektivní a výdělečný podnik s určitými garancemi, vytvořený v daných situacích vysoce účelově, a ne jako nová forma PZO.

Vítkovické železárny, které při podstatně menší výrobě a vývozu mívaly před druhou světovou válkou kolem 30 vlastních zástupců v zahraničí, nemají dnes v zahraničí nikoho a své vývozní a dovozní potřeby zajišťují prostřednictvím 13 podniků zahraničního obchodu.

Již samotná tato skutečnost je důkazem neudržitelnosti současného stavu. Při dnešním objemu exportu, který přesahuje 1 miliardu korun a má do budoucna dále stoupat, zejména v oblasti strojírenské výroby, vyvolává tato organizační roztříštěnost komplikace a potíže a oslabuje síly zaměřené na zahraniční trhy. Jedním z těchto třináctí vývozních podniků je právě Škodaexport, začleněný nyní do VHJ Škoda. I nezasvěcený čtenář jistě pochopí, že na tomto stavu je něco nelogického. Nejde ani zdaleka o prestiž, ale o samotné ekonomické zájmy nejen VŽKG, ale celého národního hospodářství. Vztahy mezi oběma podniky byly v minulosti vždy dobré. Avšak nynější organizace zahraničního obchodu tyto dosavadní dobré vztahy narušuje a v žádném případě je nemůže zlepšit. To je možno dokumentovat například na současně probíhajících jednáních o uzavření jednoho velkého kontraktu pro VŽKG po linii Škodaexportu.

Dále je zcela nepravděpodobné, že by se exportní útvar jednoho podniku staral stejně důsledně o zakázky a vytíženost druhého podniku. Je možno lecčemu věřit, mohou si to i přát ve vedení podniků, ale věc realizují lidé. Pokud oba podniky mají společné obchodní zájmy i sortiment, pak se zde musí nutně vyvinout určitá rivalita a samozřejmě může z ní úspěšně vycházet ten podnik, který má řízení ve svých rukou.

VŽKG se tak ocitly vůči Škodovým závodům v rozsahu exportu obhospodařovaném Škodaexportem v naprosto nerovném a nevyhovujícím postavení.

Naše stranická organizace sleduje a kontroluje činnost, směry a dosažené výsledky v oblasti obchodu našeho podniku a není nám lhostejné, že usnesení ÚV KSČ, které je v souladu s jednáním XIII. sjezdu, se neplní důsledně. Domníváme se, že příslušná ministerstva by měla objektivněji a pružněji přistoupit v celé šíři ke sdružování PZO s dodavatelskými organizacemi.

Má-li být podpořena autorita státního monopolu, pak je nanejvýš nutné, aby bylo využito veškeré výrobně dodavatelské základny Vítkovic a dalších podniků, kde jsou dosaženy prokazatelně dobré výsledky z hlediska úrovně nového systému řízení, organizace práce i výsledků obchodu.

JAN LICHÝ,
předseda ZO KSČ č. 5,
ředitelství VŽKG

O SJEZDU žen

V poslední době se diskuse okolo ženské otázky točily vždycky kolem jediného aspektu — zda mají, či nemají být ženy zaměstnány. Problém, který se týká matek malých dětí, se, někdy vědomě, jindy nevědomě, rozšiřoval na všechny ženy. Sjezd Svazu československých žen, který zasedal minulý týden, ukázal, že ženská otázka je daleko širší, že vztah k ženám jako k jednotné sociální skupině, spjaté mateřským posláním, je zjednodušením. Sama zaměstnanost žen se na sjezdu ukázala jako rozporný a v některých krajích republiky i jako bolavý problém. Jinak se na ni dívaly absolventky škol, jinak ty, které mají malé děti, a jinak ženy po čtyřicítce, které již dětí odchovaly. Slovenské delegátky například naléhavě upozorňovaly na to, že pro tisíce dívek, které vycházejí z devítiletky, nejsou možnosti další kvalifikace. Ostravské delegátky hovořily o nedostatku pracovních příležitostí pro ženy — při naprostém nedostatku služeb. Jiné se bránily proti tomu, aby právem kritizovaná sociální zaměstnanost byla házena pouze na hlavu žen — chceme-li efektivně hospodařit, budeme muset postihnout na mnoha pracovištích i řadu zbytečných mužů. Zemědělky upozorňovaly, že na našich polích pracují téměř samé babičky — žádné administrativní opatření nepřinutí mladé ženy, aby zůstaly v zemědělství, nebude-li na vesnici větší mechanizace, lepší hygienické podmínky, služby. Matky malých dětí, které marně podaly 28 000 žádostí o místo v jeslích, volaly po budování těchto zařízení a po prodloužení mateřské dovolené podle maďarského vzoru — jiné upozorňovaly na to, že se dostatečně nevyužívá možnosti zkrácení pracovního úvazku.

Různorodá diskuse sjezdu ukázala i složitost dalších problémů, které se týkají žen a jejich prostřednictvím celé společnosti. Potvrdilo se, že zákonodárná ustanovení, zabezpečující rovnoprávnost, jsou pouze výchozím bodem: Od nich vede ještě dlouhá cesta a ženská otázka dneška se rovná souhrnu podmínek, aby žena mohla, chtěla a dovedla využívat svých práv. Pomáhat jí v tom, neznamená obracet se k ženám jako k celku: jednotlivé věkové i profesionální skupiny žen potřebují své diferencované řešení.

Mandátová komise zjistila, že na sjezdu bylo do 30 let 40 delegátek (většina se blížila spíše třicítce, nejmladší, dvacetiletá technička byla vítána potleskem), do 40 let bylo 174, do 50 let 320, do šedesáti 98 a nad šedesát 9 delegátek. U nás — a všu na světě — se ženskému hnutí věnují spíš starší ženy, mlad obvykle nemají čas, spektrum jejich zájmů je jiné, i když řeš ní problémů ponesou na svých bedrech především ony. Jaké js tyto mladé ženy, které na sjezdu nebyly, jaké jsou ty, které se n rodily ve chvíli, kdy jsme slavnostně přijímaly ústavou zaručen rovnoprávnost? Průzkum, který provedl sekretariát Státní pop lační komise na 1000 jednadvacetiletých ženách v Praze, v Br a Bratislavě, tuto otázku zodpovídá takto:

a o těch, které na něm nebyly

Potvrdily se tendence, které jsou pro společnost historickou novinkou: Nadále rostoucí zaměstnanost žen a zvyšující se stupeň vzdělanosti a kvalifikace. Průzkum zjistil, že z 1000 žen bylo v domácnosti pouze 62, z nich 90 procent proto, že měly děti. Všechny počítaly s tím, že se do práce vrátí, až děti odrostou. Podíl žen, které jsou zaměstnány a raději by zůstaly doma, činil 8 procent (z toho u žen se základním vzděláním bez vyučení 13,1 %, u žen s vyšší kvalifikací 5 %). Jednadvacetileté posuzují zaměstnání jako zdroj ekonomické nezávislosti, společenských kontaktů, uplatnění.

Dnešní městské jednadvacetileté ženy mají vyšší vzdělání nejen než jejich matky, ale také než jejich otcové. Z 1000 dotázaných pouze okolo 40 procent má pouze základní vzdělání — z těchto žen nejméně 60 procent je vyučeno. Pouze 3,2 procenta žen se základním vzděláním, bez vyučení, je přesvědčeno, že se bez kvalifikace uplatní. Perspektivní plány proto musí počítat s tím, že právo na práci i právo na vzdělání bude po určitou dobu jejich života s naprostou samozřejmostí uplatňováno všemi ženami. Ponecháme-li stranou ekonomický aspekt, znamená zvýšená kvalifikace, že značné části národa se dostává většího logického i kritického myšlení, znalostí i rozhledu. Větší kulturnost prostředí bude mít vliv i na vývoj dětí. Dr. Prokopec například v roce 1963 dokázal na vzorku 2000 dětí, že jejich prospěch do 9. třídy byl výrazně lepší, když jejich matky měly určité vzdělání než tehdy, když měly jen vzdělání základní. A nebylo tomu proto, že by se tyto ženy s dětmi déle učily, ale že dovedly vytvořit v domácnosti prostředí, které mělo úctu ke knize, literatuře a vzdělání jako takovému.

Průzkum například ukázal, že stačilo, aby pouze jeden z rodičů měl vyšší vzdělání než základní, a již podíl jejich dcer s touto kvalifikací překročil 70 procent — zatímco z rodin se základním vzděláním se většina žen spokojila také s tímto stupněm.

Průzkum signalizuje závažnou okolnost, která se ovšem netýká jen děvčat. Jaké důvody je vedly při výběru kvalifikace a tedy i povolání? Dva důvody, »osobní záliba, talent« a »vyhlídky na místo, které mne bude bavit«, hrály hlavní úlohu u 78 procent vysokoškoláček a 67,1 procenta absolventek odborných škol. Avšak 60 procent vypočených se pro svou budoucí kvalifikaci rozhodovalo na poslední chvíli a z nich jedna třetina proto, že neměla jinou možnost. Pouze 1,5 procenta všech dotazovaných vedla při volbě vyhlídka na dobře placené místo — celková nivelizace zřejmě přistřihla tuto perspektivu. (Podle průzkumu čistý příjem jednadvacetiletých žen činil v průměru 937 korun. Rozdíl v příjmu ženy s nejvyšší kvalifikací a ženy s nejnižší kvalifikací této kategorie činil měsíčně 72 korun. Mezi ženou vyučenou a ženou se základním vzděláním pouze 41 korun. Tyto rozdíly dostatečně charakterizují hloubku nivelizace u nás.)

Téměř tragicky se potvrdilo, jak nedostatečná je informovanost o budoucím povolání a jak málo kvalifikovaný je výběr — rozhodující je prakticky pořád ještě výsledek jedné třídy ve 14—15 letech. Jen 38 procent jednadvacetiletých je spokojeno s tím, co studuje; 33,9 procenta absolventek jiných škol a 31,8 procenta s ostatní kvalifikací jejich výběr rovněž uspokojuje. Nejméně ze všech jsou spokojeny absolventky SVVŠ, které šly po maturitě do zaměstnání. Vcelku průzkum ukázal, že více než polovina jednadvacetiletých by chtěla změnit místo; uvážíme-li, jaké potíže máme s fluktuací, není to právě potěšitelné zjištění. Důvody je třeba hledat v chybně zvoleném zaměstnání a jednak v organizaci práce a prostředí, které nepočítá s potřebami žen. Plat při současné nivelizaci nebývá pro změnu zaměstnání rozhodující.

Vzrůstající vzdělanost má vliv i na rodinný život: Z 1000 jednadvacetiletých bylo 570 vdaných, 6 rozvedených a 1 vdova. Že se

do 24 let provdají, počítá 78,6 procenta dotázaných se základním vzděláním, a to pouze 48,6 % absolventek SVVŠ. Ukazuje se, že vyšší kvalifikace znamená odklad mateřství fakticky i v plánech. Vzdělání ovlivňuje i plánovaný počet dětí — v průměru počítají městské mladé ženy s 1,93 dítěti. Zajímavé však je, že svobodné plánují více dětí než vdané a bezdětné více než ty, které už děti mají. Potíže, které matky prožívají, zřejmě vyvolávají denatalitní nálady. Nejvíc dětí plánují studentky, které se však budou nejpozději vdávat a u nichž pravděpodobnost, že uskuteční své mateřské plány, je nejmenší. S růstem vzdělání rostou nároky na partnera. Pouze 15 z tisíce dotázaných odpovědělo, že manžel může mít nižší vzdělání; čím je nižší kvalifikace, tím častěji se setkáváme s odpovědí, že na tom nezáleží. Zřejmě roste i snaha po faktické rovnoprávnosti ženy v rodině. Tak většina žen se domnívá, že při rovnoměrném pracovním zatížení mají manželé nejprve společně obstarat domácnost, a pak se teprve vrátit k vlastním zájmům. Pouze 10 procent žen je v tomto případě ochotno převzít všechny domácí práce. V průzkumu odpovídala každá žena i na otázku, jak by se zachovala, kdyby jí byla nabídnuta výhodná dvouměsíční služební cesta do zahraničí a manžel by se proti tomu postavil. 20,3 procenta se hodlá podřídit manželovi, bez ohledu na manžela by jednalo 17,2 procenta. Většina, 58,2 procenta žen, uvedla, že by jednala po dohodě s ním. Ženy s nižší kvalifikací by dvakrát častěji respektovaly muže než ženy s kvalifikací vyšší.

Myšlenka na rozvod, jestliže se manželství nevydaří, je běžně přijímána za jedné podmínky — vezme-li si matka s sebou dítě. Pouze 7,8 procenta se přiklání k názoru, že manželství je třeba udržet za každou cenu.

Průzkum mladých žen naznačil, že kvantitativní změny, týkající se zaměstnání a vzdělání, kvalitativně mění i vztahy v rodině. Vytváří se tím nový model ženy, odlišný od modelu jejích babiček, ale i matek. Státní populační komise provádí nyní druhou etapu průzkumu, která se týká stejně starých žen na venkově. Po třech letech se opět ke zkoumaným ženám vrátí a zjistí, v čem a jak se změnily jejich postoje k životu. Jednadvacetileté totiž čeká období, v němž budou muset především vyřešit spojení své mateřské funkce s tou, pro kterou získaly kvalifikaci, období, na které chce přednostně zaměřit svou pozornost nový Svaz čs. žen. Podklady pro svou činnost má, problémy jsou známy. Teď jde o to, hledat a najít jejich optimální řešení v zájmu žen, dětí a společnosti.

Dr. VLADIMÍR WYNNYČZUK
a ANNA TUČKOVÁ

KULTURNÍ TVORBA, 13.7.67, str. 4.

Více smělosti by nevadilo

Již dnes je stupeň mechanizace domácností na poměrně vysoké úrovni a nepochybně vybavenost ledničkami, televizory a dalšími přístroji ještě poroste. Stejně tak i množství aut a motocyklů, motorových člunů apod. Přibývá nám doma i zařízení sloužící k rekreaci — stany, gumová lehátka, spací pytle, kupujeme složitější a komplikovanější hračky. Přitom starost o dosavadní běžnou údržbu šatů, bot a všeho ostatního z nás také nikdo nesnímá. To vše vytváří neustále větší a větší nároky na služby.

Uspokojování potřeb lidí v tomto směru je proto nejen důležitou součástí zabezpečování životní úrovně, ale i nejčastějším zdrojem špatné nálady a roztrpčenosti, neboť současný stav v poskytování služeb není na žádoucí výši.

Aby se alespoň poněkud situace zlepšila, vydala vláda v březnu roku 1965 usnesení (č. 20/1965), podle něhož mohou národní výbory vydávat určitým lidem povolení, aby poskytovali svým spoluobčanům některé služby. Jde o vykonávání drobných řemeslných prací a oprav, včetně oprav bytového majetku, případně o možnost provozovat drobnou doplňkovou výrobu z místních zdrojů surovin pro místní potřebu. Povolení je možno vydávat jen ženám z domácností, důchodcům, osobám se změněnou pracovní schopností a pracovníkům, kteří ohlédli služby poskytovat vedle svého hlavního zaměstnání.

Od vydání vládní vyhlášky uplynuly více než dva roky. Jaký byl stav v našem kraji koncem minulého roku? V Severočeském kraji vydaly národní výbory 1.002 povolení. (Pro srovnání: Středočeský jich vydal 1.775, Jihomoravský 2.051 — Praha 115.) Většina těchto povolení byla vydána v obcích do 2.000 obyvatel — plných 63,4 procenta. V obcích od 2.000 do 5.000 obyvatel bylo vydáno 24 procent povolení, nad pět tisíc 1,9 % a do deseti tisíc obyvatel 10,7 %.

Zajímavé jsou i údaje o struktuře vydaných povolení. Nejvíce je jich v kraji (430) vydáno pro úsek stavebnický, 373 pro výrobu a práce průmyslové povahy, 184 pro poskytování služeb, 11 pro zahradnictví a jen 4 pro obchodní práce. Ve stavebnictví se nejvíce povolení soustředilo na zednické práce, méně jich bylo vydáno k malování pokojů. Podíl ostatních profesí byl velmi nízký.

Dá se proto hovořit zatím spíše o prvních nesmělých krůčcích, která prozatím nemohly výrazněji ovlivnit poskytování služeb obyvatelstvu a podstatněji se projevit v celkovém uspokojování poptávky. Nízký počet vydaných povolení právě na úsek služeb je typický pro všechny kraje v ČSSR. Zdá se, že zatím národní výbory spíše legalizovaly dosavadní stav v obcích, kde se tyto služby stejně dělaly (šlo o tzv. melouchářo) a pravděpodobně ještě ne zcela v plném rozsahu, o čemž se každý na vlastní zkušenosti můžeme přesvědčit, kdykoli něco potřebujeme opravit.

Domnívám se, že by bylo správné postupovat při povolování služeb pro obyvatelstvo daleko směleji a odvážněji, zejména i ve větších městech a obcích, kde plnění plánu tržeb komunálních či jiných podniků by nemělo být určujícím měřítkem pro to, zda jsou služby dobré či ne. Neboť právě u služeb je určujícím ještě jiná stránka, a to je kvalita a rychlost prováděných oprav. Porouchá-li se někomu elektrospotřebič, chce mít opravu hned, stejně tak přivezo-li si ledničku, nechce čekat na její zapojení měsíc či déle. Proto raději vyhledá známého, který mu záležitost vyřídí rychle a spolehlivě.

Počet vydaných povolení nemohl zatím nahrát ani druhou důležitou úlohu: vytvořit konkurenční tlak na dosavadní podniky a nutit je nejen akvalitňovat opravy, ale hledat i cestu, jak je poskytovat levněji. Zatím si třeba mnozí vymalují byt raději sami, včetně autora komentáře, než by zaplatili za to pět či šest set korun.

Domnívám se, že v poskytování povolení by měly národní výbory postupovat proto směleji a bez jakékoli úzkoprsosti, neboť je lépe mít více než méně služeb.

F. VODIČKA

HOLD AGENTŮM

Ten hold neplatí žádným Jamesům Bondům, agenti typu 007 jsou již příliš inflační postavy, teď dokonce kdesi naplodili – mám dojem, že v Bulharsku – jakési pokrokové „kontrabondy". Platí však tomu, čeho se nám nedostává v živém vývozu naší literatury do zahraničí. Chybějí prý agenti, agentury, agentáže. Tedy jakési zprofesionalizované zprostředkovací mechanismy, cosi plánovitého, manažovaného, manipulovaného. Aby vše klapalo, tekly devizy, vycházely za hranicemi naše knihy. Inu, proč ne, jistěže se kontakt mezi různými národními literaturami nedějе na mezinárodní úrovni jenom čistě platonicky, když se jeden autor nebo překladatel prostě dozvídá niterně, vzniti nad hodnotou druhého autora, který k němu doputoval třebas na vzdálenosti tisíce kilometrů. I aktivita takových zanícenců má své jisté, tvrdé meze ve skutečném vydavatelském provozu, v ediční politice, v náladách i předsudcích trhu, v jazykových odlišnostech etc. etc. Neuškodil tedy dobře zacvičené zprostředkovací aparatury. Jen jim není třeba dávat do rukou příliš, a hlavně ne to, co jim prostě nepatří již podle jejich „výměry".

A tak v březnovém čísle *Slovenských pohľadů* sestrojil Milan Ferko do svého úvodníku *Hrach na stenu* obraz kovaných odborníků na obsah, ba i povahu děl – těch exportovatelných – a tyto odborníky našel mezi propagačními, agentážními pracovníky. Iluzivní obraz zbavený vskutku a paradoxně všech iluzí estetických. Dicit Ferko: Při vývozu kultury se například u filmu nebo televizního programu vidí, o co jde; u literatury ne. Je to chudák – musí se překládat. Jak se toho dosáhne, kdo si zapřekládá, co je k tomu třeba vědět, kde jsou osobnosti, jež vidí do internacionálních uměleckých souvislostí, jak je třeba důvěrně znát z hlediska jedné literatury slovesnou práci jiného národa, kde jsou tady vybčravé příbuznosti mezi individualitami, směry či generacemi? Na většinu těchto otázek Ferkův úvodník nemusí odpovídat. Čeká se v něm totiž vůbec ne na Godoty – ti nepřicházejí –, ale toužebně právě jen na agentáž. Co je nutné, aby se mohlo začít mimo hranice české a slovenské vlasti s překládáním našich děl? Toto: „Aby sa však k tomu mohlo priktočiť, musí sa poznať aspoň základný obsah, povaha diela, a to sa dá dosiahnuť *len a len* [v originále podtrženo] dobrou propagačnou, agentážnou prácou." V takové situaci nám podle Ferka málo pomůže nový časopis Universum, vydávaný pro cizozemí zatím německy a anglicky; Jiří Hájek jej honí do diskusí a zatím – při obecné únavě z diskusí, což není tak špatný poznatek – by to měla být, hádejte!, nu ovšem, atraktivní agentážní tevue.

Dodejme k tomu jen krátce docela tendenční poučení: i agentáž má své poslání a nemůže vyplodit více, než na co stačí. Nemůže udělat například z českých prozaiků zástupce klasiků velkého ruského románu, z Mňačka nenadělá Johna Reeda, z Jariše Joyce, z opožděných módvýboje, ze Štolla Šklovského a z Pavla Kohouta Bertolta Brechta. Nemůže vytrobit *vnitřní porozumění* tam, kde jde třebas jen o diplomaticky nakalkulovanou výměnu určitého počtu básníků jedné země za poety země druhé, nemůže nahradit živý, spontánní a komerčními ohledy nespoutaný reálný styk mezi živým slovesným prouděním, jež překračuje hranice. (Překračuje-li je; pak se musí zájem vyvolávat také umele.) Překladovou literaturu snad také určují jisté vývojové tendence, jisté potřeby „domácí" literatury v jejím vztahu k „cizí". A na to nejlépe zařízené agentury s nejlepšími úředníky a sekretářkami podle předpisů profesora Parkinsona prostě nestačí. A vůbec už nestačí na to, aby dokonce nahrazovaly živý kontakt s živým dílem, aby nějaká agentáž zprostředkovávala i znalost „základního obsahu", „povahy" díla!

Taková chvála agentáže až vzbuzuje tichý děs. Představte si jen, že také u nás by se dělil styk s velkou literaturou ruskou a americkou a německou a anglickou atd. přes hlavy, ruce, telefony a písemné příkazy pracovníků. Je to sen, či část skutečnosti, třebaže snad bývalé? A nepřipomíná to živě něco? Nechtělo by se jen trochu nahradit terminologii „agentážní" nějakou jinou? Nevracejí se jisté staré představy o pracovnících, zkoumajících „obsahy" a povahopisy Halasovy, Holanovy, Seifertovy, Kolářovy, také však Kafkovy, Hemingwayovy, Pasternákovy, Babelovy...? Leč to je věc jiná, přimyslil jsem si ji na okraj těchto agentur s „obsahy".

NIKOLAJ STAVROGIN